

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/154/130/95

SZANSE WYBORCZE KANDYDATÓW W WYBORACH PREZYDENCKICH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, SIERPIEŃ '95

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Przedstawione w tym komunikacie dane pochodzą z sondażu przeprowadzonego w pierwszej dekadzie lipca i część z nich (informacje dotyczące preferencji wyborczych oraz prognozowanych przez respondentów wyników wyborów) była już publikowana w wersji skróconej. Obecnie proponujemy szersze ujęcie tematu¹.

Uczestnictwo w wyborach i preferencje wyborcze

W lipcu chęć wzięcia udziału w głosowaniu zapowiedziało 71% ankietowanych. Deklarowana frekwencja od dłuższego czasu utrzymuje się zatem na stałym i dość wysokim poziomie. Okres kanikuły, któremu z reguły towarzyszy pewne uspokojenie na scenie politycznej oraz mniejsze zainteresowanie społeczeństwa rozgrywającymi się na niej wydarzeniami, sprzyja raczej stabilizacji ocen poszczególnych polityków niż gwałtownym zmianom preferencji potencjalnych wyborców. Stąd w obecnej sytuacji, a jednocześnie w przededniu ogłoszenia terminu wyborów mogą się one wydawać w zasadzie ukształtowane i dość stabilne. Od dłuższego czasu nie zmienia się zasadniczo zarówno układ w czołówce rankingu, jak i poziom poparcia, jakie uzyskują w sondażach poszczególni kandydaci².

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (62), lipiec '95, zrealizowano w dniach 7-12 lipca '95 na 1115-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Por. informacje na ten temat oraz dokładny rozkład preferencji wyborczych w komunikacie CBOS "Wybory prezydenckie - preferencje w lipcu '95".

Stopień zdecydowania elektoratów - ukształtowane preferencje wyborcze?

Do wyborów prezydenckich, o ile miałyby się one odbyć w terminie określonym w małej konstytucji, pozostało kilka miesięcy. Nie znamy jeszcze wszystkich nazwisk i ostatecznej liczby kandydatów, którzy będą ubiegać się o ten urząd. Część polityków branych dziś pod uwagę nie zadeklarowała ostatecznie swego udziału w wyborach. Pojawienie się nowych kandydatów bądź rezygnacja części spośród tych, którzy zechcą ustąpić miejsca np. silniejszemu rywalom, reprezentującym podobną opcję polityczną, może diametralnie zmienić szanse wyborcze pozostałych polityków. Warto zatem postawić pytanie, w jakim stopniu preferencje wyborcze są już ukształtowane? Czy zwolennicy poszczególnych kandydatów są całkowicie zdecydowani poprzeć ich w wyborach czy też może skłonni będą zmienić jeszcze swoją decyzję.

Na podstawie deklaracji ankietowanych można sądzić, że preferencje wyborcze są już od dłuższego czasu dość wyraźnie ukształtowane. Niemal połowa wybierających się do urn (45%) twierdzi, że nie ma najmniejszych wątpliwości co do wyboru kandydata i zapewnia, że odda na niego głos. Badani ci, oceniając stopień niezmienności swej decyzji, wskazywali maksymalną liczbę punktów na dziesięciopunktowej skali. Całkowity brak zdecydowania przypisuje sobie zaledwie 3% ankietowanych.

Mimo upływu czasu preferencje tych, którzy planują wziąć udział w wyborach, nie stają się jednak bardziej sprecyzowane i pewne. Wartość średnich stopnia zdecydowania całej zbiorowości ankietowanych, którzy zamierzają głosować i dokonali już wyboru co do osoby kandydata, utrzymuje się na tym samym poziomie od końca maja. Przy czym nie rośnie ani nie maleje liczba osób, które - jak zapewniają - są całkowicie pewne, że nie zmienią już swych preferencji. Równie liczna jak w ostatnich dniach maja grupa respondentów nie miała najmniejszych wątpliwości co do wyboru kandydata (44%).

Większość zwolenników uwzględnionych w rankingu kandydatów dość stanowczo wypowiada się w kwestii udzielenia im swego poparcia.

Tabela 1

W jakim stopniu jest Pan(i) przekonany(a), że w dniu wyborów zgłaszuje Pan(i) na tego właśnie kandydata?	Średnie		
	26-29 maja '95 (N=844)	23-27 czerwca '95 (N=741)	7-12 lipca '95 (N=735)
Jan Olszewski	7,40*	7,32*	8,88*
Lech Wałęsa	8,77	8,66	8,59
Aleksander Kwaśniewski	8,66	8,41	8,37
Józef Zych	7,40*	7,67	8,26
Adam Strzembosz	7,61	7,78	8,22*
Leszek Moczulski	7,97*	7,80	8,15*
Tadeusz Zieliński	7,87	7,84	8,03
Jacek Kuroń	7,87	8,06	7,96
Waldemar Pawlak	7,35	7,95	7,62*
Hanna Gronkiewicz-Waltz	8,06	7,82	7,07
Andrzej Olechowski	-	7,90	7,04
Jan Pietrzak	-	-	6,33*
Ogółem	8,07	8,13	8,01
Zróznicowanie jest istotne statystycznie na poziomie 0,05. * Dane dotyczące tych kandydatów należy interpretować ostrożnie ze względu na małą liczebność osób deklarujących zamiar poparcia ich w wyborach.			

Najbardziej zdecydowany elektorat mają niezmiennie Lech Wałęsa i Aleksander Kwaśniewski. Wśród zgłaszających poparcie dla obecnego prezydenta więcej niż trzy czwarte stanowią osoby, które należy uznać za pewne swego wyboru (stopień swego zdecydowania oceniły one według dziesięciopunktowej skali w granicach 8-10 punktów). W elektoracie Aleksandra Kwaśniewskiego równie silnie zadeklarowanymi zwolennikami są dwie trzecie zgłaszających zamiar głosowania na niego.

W lipcu do grona polityków mogących najbardziej ufać dzisiejszym deklaracjom swych zwolenników dołączył Jan Olszewski. W jego przypadku wynik ten należy jednak traktować z dużą dozą ostrożności z racji niewielkiej liczby respondentów deklarujących dla niego poparcie. Należy także zaznaczyć, iż sondaż przeprowadzony był tuż przed pojawieniem się sprzecznych informacji o wynikach głosowania Konwentu św. Katarzyny w Sulejówku.

Tabela 2

W jakim stopniu jest Pan(i) przekonany(a), że w dniu wyborów zgłasza Pan(i) na tego właśnie kandydata?	Odsetki wskazań na dziesięciopunktowej skali		
	1 - 3	przedziały 4 - 7	8 - 10
Jan Olszewski*	-	21	79
Lech Wałęsa	4	19	77
Aleksander Kwaśniewski	4	27	69
Józef Zych	3	29	68
Jacek Kuroń	7	26	67
Tadeusz Zieliński	2	35	63
Leszek Moczulski*	2	37	61
Adam Strzembosz*	-	41	59
Waldemar Pawlak*	7	36	57
Hanna Gronkiewicz-Waltz	9	39	52
Andrzej Olechowski	8	42	50
Jan Pietrzak*	14	43	43

* Dane dotyczące tych kandydatów należy interpretować ostrożnie ze względu na małą liczebność osób deklarujących zamiar poparcia ich w wyborach.

W porównaniu z Aleksandrem Kwaśniewskim tylko nieco mniej pewni swego dzisiejszego elektoratu mogą być dwaj inni politycy zaliczający się do ścisłej czołówki rankingu prezydenckiego: Jacek Kuroń oraz Tadeusz Zieliński. Wyraźnie mniej zdecydowani w swym wyborze okazują się natomiast deklarujący poparcie dla Hanny Gronkiewicz-Waltz. W odróżnieniu też od elektoratów pozostałych czterech najbardziej liczących się obecnie pretendentów (które odznaczają się już pewną stabilnością, jeśli chodzi o pewność głosowania) stopień zdecydowania wśród zwolenników Gronkiewicz-Waltz dość wyraźnie ostatnio osłabł. Pewne znaczenie może mieć fakt, iż jest to kandydatura wyłoniona stosunkowo niedawno, sama zaś pani prezes była dotychczas postacią pozostającą bardziej w cieniu życia politycznego niż jej konkurenci. Można też przypuszczać, że stopień pewności głosowania wśród deklarujących dla niej poparcie będzie się jeszcze zmieniał.

Podsumowując trzeba zaznaczyć, że oceny pewności głosowania są przede wszystkim miarą stabilności sympatii politycznych przed rozpoczęciem kampanii wyborczej. Poza pojedynczymi potyczkami (np. prezydenta Wałęsy z premierem Oleksym) walka polityczna o poparcie jeszcze na dobre się nie rozpoczęła. Nikt nikogo nie atakuje, nie ujawnia zawartości "czarnych teczek", nawet nie prowokuje do wyraźniejszych deklaracji politycznych czy światopoglądowych. Stąd, jak się wydaje, oceny wyborców są przede wszystkim miarą ich obecnych sympatii i opierają się na stanie wiedzy społeczeństwa o poszczególnych kandydatach. Wydaje się, że potencjalni wyborcy kierując się prawie wyłącznie sympatią bądź jej brakiem, z większą stanowczością mogą teraz twierdzić, że wybór, jakiego dokonali, jest ostateczny - przesłanki do pojawienia się jakichś wyborczych wątpliwości jeszcze nie zaistniały. Należy dodać, że przy tego rodzaju odpowiedziach badani z reguły prezentują się jako bardziej stanowczy niż są nimi w istocie.

Alternatywni kandydaci

Mimo że wyborcy większości branych dziś pod uwagę kandydatów do urzędu prezydenckiego nie planują zmiany swych preferencji, pojawienie się nowych pretendentów, ostateczne decyzje kandydatów wciąż niezdecydowanych czy też wycofywanie się tych, którzy zechcą w ten sposób zwiększyć szanse polityków o podobnej orientacji, może przynieść wiele zmian w przedwyborczych przewidywaniach. Istotnym pytaniem pozostaje zatem kwestia, jak mogą się zmieniać preferencje wyborcze, gdyby wśród pretendentów zabrakło niektórych osób; jak uaktualnianie listy kandydatów branych dotąd pod uwagę może warunkować wyborcze szanse poszczególnych pretendentów.

Za największego rywala **Aleksandra Kwaśniewskiego** uchodzić może Tadeusz Zieliński. Coraz rzadziej jednak zwolennicy rzecznika praw obywatelskich upatrują w Kwaśniewskim alternatywnego kandydata. Jeszcze pod koniec maja w razie rezygnacji Tadeusza Zielińskiego lider SLD zyskiwałby blisko jedną trzecią jego zwolenników (30%). Dziś poparłaby go niespełna jedna piąta (19%) zamierzających głosować na Tadeusza Zielińskiego. Drugim kandydatem, na

którego rezygnacji najwięcej zyskałby Aleksander Kwaśniewski, jest Jacek Kuroń. Lider SLD miałby szansę przejąć 13% obecnego elektoratu kandydata Unii Wolności.

Lech Wałęsa zyskałby najwięcej, gdyby na liście pretendentów zabrakło Hanny Gronkiewicz-Waltz. Co siódmy spośród jej zwolenników gotów byłby wówczas poprzeć obecnego prezydenta. Szansę reelekcji Lecha Wałęsy zwiększyłyby także - choć w mniejszym już stopniu - niezgłoszenie swojej kandydatury przez Józefa Zycha oraz pozyskanie dotychczasowych sympatyków Andrzeja Olechowskiego (odpowiednio 11% i 14% deklarujących dla nich poparcie gotowych byłoby głosować na Wałęsę). Nikłe wydają się natomiast szanse prezydenta na skupienie wokół siebie rozproszonych głosów elektoratów innych polityków ubiegających się o poparcie prawicowego elektoratu: Jana Olszewskiego, Leszka Moczulskiego czy Adama Strzembosza. Większe możliwości pod tym względem miałby ten ostatni, a także Hanna Gronkiewicz-Waltz, choć i w ich przypadku - jak wskazują różnie ukierunkowane sympatie elektoratów polityków prawicowych - mogłoby to być trudne.

Kandydatura **Hanny Gronkiewicz-Waltz**, podobnie zresztą jak Jacka Kuronia, a także Tadeusza Zielińskiego w stosunkowo największym stopniu uchodzić może za "otwartą". Ci politycy są alternatywnymi kandydatami dla stosunkowo największej liczby zwolenników innych pretendentów do fotela prezydenckiego. Dla prezesa NBP korzystna byłaby rezygnacja z ubiegania się o prezydenturę niemal każdego z branych dziś pod uwagę kandydatów. Jej potencjalni wyborcy - z wyjątkiem zwolenników Waldemara Pawlaka - w dość dużym stopniu mogą się rekrutować spośród elektoratów wszystkich pozostałych polityków. Co oczywiste, najwięcej zyskałaby ona na rezygnacji tych spośród nich, którzy uzyskują największe poparcie. Z tego punktu widzenia dla Hanny Gronkiewicz-Waltz najbardziej korzystne byłoby wycofanie się z wyborów Lecha Wałęsy. Prawie co czwarty z jego sympatyków oddałby wówczas na nią głos (24%). Zapowiadając oficjalnie swój start w wyborach prezydent stał się największym rywalem pani prezes. Grono jej wyborców mogłoby się także znacząco powiększyć, gdyby w wyborach nie startowali Aleksander Kwaśniewski lub Jacek Kuroń. Miałaby ona wówczas szansę przejąć odpowiednio: 16% i 11% ich elektoratów.

Tadeusz Zieliński znalazłby się w wyjątkowo dobrej sytuacji, gdyby wśród pretendentów do urzędu prezydenckiego zabrakło Aleksandra Kwaśniewskiego. Aż 38% jego licznie reprezentowanego elektoratu chciałoby wówczas oddać głos na rzecznika. W niewielkim stopniu na pozycji Tadeusza Zielińskiego waży natomiast fakt kandydowania w wyborach Jacka Kuronia. Tylko 8% jego elektoratu dostrzega w rzeczniku praw obywatelskich alternatywnego kandydata. Większe szanse na powiększenie grupy swych wyborców dawałaby Tadeuszowi Zielińskiemu rezygnacja z udziału w wyborach Hanny Gronkiewicz-Waltz. Mógłby on wówczas przejąć 16% jej zwolenników. W dużym stopniu (21% elektoratu) jest on też postrzegany jako ewentualny zastępca cieszącego się stosunkowo dużą popularnością Andrzeja Olechowskiego, który, jak dotąd, nie zmienił swej decyzji o niekandydowaniu w wyborach.

O ile rezygnacja **Jacka Kuronia** w niewielkim stopniu przybliżałaby Tadeusza Zielińskiego do zwycięstwa, o tyle dla kandydata Unii Wolności wycofanie się rzecznika mogłoby mieć dość istotne znaczenie. Spora część elektoratu Tadeusza Zielińskiego (18%) gotowa byłaby przenieść wówczas swe głosy na Jacka Kuronia. Zwiększyłby on też znacząco grono swych wyborców, gdyby w wyborach nie startowali Lech Wałęsa oraz Aleksander Kwaśniewski. Mógłby wtedy liczyć na pozyskanie odpowiednio: 16% i 11% ich elektoratów.

Antypatie polityczne a szanse wyborcze

W wyborach prezydenckich, w których - według powszechnych ocen - decydująca będzie druga tura głosowania, istotnym motywem decyzji wyborców może być chęć niedopuszczenia do zwycięstwa tego spośród kandydatów, który nie budzi ich zaufania bądź reprezentuje nie akceptowaną opcję polityczną. Wiedza o strukturze politycznych antypatii w społeczeństwie pozwala też lepiej ocenić szanse pozyskania nowych zwolenników przez poszczególnych pretendentów.

Na kogo z tej listy na pewno nie głosował(a)by Pan(i)?*	Wskazania respondentów według terminów badań		
	8-12 VI '95	23-27 VI '95	7-12 VII '95
Lech Wałęsa	47	50	50
Leszek Moczulski	38	40	41
Waldemar Pawlak	31	25	30
Aleksander Kwaśniewski	25	26	26
Jacek Kuron	18	21	25
Jan Pietrzak	-	-	21
Jan Olszewski	17	14	16
Hanna Gronkiewicz-Waltz	10	13	14
Adam Strzembosz	8	10	10
Józef Zych	8	8	7
Andrzej Olechowski	-	6	5
Tadeusz Zieliński	5	4	5

* Respondenci mogli wymienić nie więcej niż trzy nazwiska.

Kandydatem najsilniej odrzucanym przez potencjalnych wyborców jest Lech Wałęsa. Niechęć do oddania głosu na obecnego prezydenta nie słabnie. Podobnie jak w ostatnich dniach czerwca, wobec tej kandydatury dystansuje się połowa ankietowanych. Z pewnością może to ograniczać możliwości pozyskiwania przez obecnego prezydenta nowych wyborców, zwłaszcza zaś słabo rokuje, jeśli chodzi o zwycięstwo w drugiej turze wyborów.

Sporo kontrowersji wywołują także kandydatury Leszka Moczulskiego oraz Waldemara Pawlaka. Po czerwcowej poprawie notowań, antypatia do byłego premiera ponownie wzrosła. Stosunkowo duża jest niechęć badanych do Aleksandra Kwaśniewskiego oraz Jacka Kuronia. Co czwarty ankietowany zapewnia, że nie odda na nich głosu. O ile jednak negatywne nastawienie wobec lidera SLD utrzymuje się mniej więcej na tym samym poziomie, o tyle ostatni miesiąc jest pod tym względem dość niekorzystny dla Jacka Kuronia. Wprawdzie nieznacznie, ale konsekwentnie rośnie liczba jego przeciwników.

Najmniejszą niechęć przyszłych wyborców budzą kandydatury Tadeusza Zielińskiego, Andrzeja Olechowskiego oraz Józefa Zycha. Niewiele stosunkowo osób wyklucza też oddanie głosu na Hanę Gronkiewicz-Waltz.

Ocena szans wyborczych kandydatów

Aleksander Kwaśniewski niezmiennie uważany jest za głównego faworyta w zbliżających się wyborach. Ponad jedna trzecia badanych sądzi, że to właśnie on zostanie prezydentem. Przeświadczenie takie wyraża wprawdzie trochę mniejsza liczba ankietowanych niż pod koniec maja i w czerwcu (spadek z 39% do 36%), jednak dystans, jaki dzieli go od pozostałych kandydatów, nadal jest bardzo duży.

Prawie co siódmy respondent uważa, że prezydentem będzie ponownie Lech Wałęsa. Niżej oceniane są szanse Jacka Kuronia, a tylko co siedemnasty ankietowany sądzi, że wybory wygra Hanna Gronkiewicz-Waltz. Jednak w porównaniu z czerwcem liczba osób przypuszczających, że wygrają oni wybory, wzrosła odpowiednio: z 7% do 9% i z 3% do 6%. W wygraną Tadeusza Zielińskiego, zaliczającego się także do ścisłej czołówki kandydatów zyskujących największe poparcie, wierzy już całkiem znikoma liczba badanych.

Tabela 4

w procentach

Jak Pan(i) przypuszcza, kto wygra zbliżające się wybory prezydenckie? (Wskazania wśród ogółu badanych)									
	I '95	II '95	III '95	IV '95	5-10 V '95	26-29 V '95	8-12 VI '95	23-27 VI '95	VII '95
A. Kwaśniewski	20	18	31	24	30	39	36	34	34
L. Wałęsa	12	10	13	8	8	13	13	14	14
J. Kuroń	8	8	8	11	14	9	8	7	9
H. Gronkiewicz- -Waltz						1	4	3	6
T. Zieliński	3	5	6	3	5	4	3	3	4
Trudno powiedzieć	36	29	27	31	29	23	26	30	26

W zestawieniu uwzględniono tylko tych kandydatów, którzy uzyskali co najmniej 3% wskazań.

Wiara w zwycięstwo własnego kandydata, a także ocena jego szans na tle innych polityków startujących w wyborach może być istotnym elementem modyfikowania preferencji przez wyborców. Warto zatem się przyjrzeć, jak wyniki głosowania przewidują ci, którzy zamierzają poprzeć poszczególne osoby.

Z przeświadczeniem, że ich kandydat wygra wybory, udadzą się do urn przede wszystkim zwolennicy Aleksandra Kwaśniewskiego. Wśród elektoratu lidera SLD niezachwianą wiarę w jego zwycięstwo ma trzy czwarte wyborców. Tak silnie w sukces swego kandydata nie wierzy elektorat żadnego z pozostałych pretendentów.

Tabela 5

w procentach

Na kogo najchętniej oddał(a)by Pan(i) głos w wyborach prezydenckich?	Jak Pan(i) przypuszcza, kto wygra zbliżające się wybory prezydenckie?						
	Aleksander Kwaśniewski	Lech Wałęsa	Hanna Gronkiewicz-Waltz	Tadeusz Zieliński	Jacek Kuroń	Pozostali kandydaci	Trudno powiedzieć
A. Kwaśniewski	76	4	1	2	3	1	14
L. Wałęsa	10	61	4	1	1	2	21
H.Gronkiewicz-Waltz	24	9	28	2	7	6	24
T. Zieliński	38	14	3	22	3	4	16
J. Kuroń	19	13	4	-	43	5	11

W tabeli pominięto kategorię "inna odpowiedź".

W reelekcję Lecha Wałęsy wierzy blisko dwie trzecie jego obecnego elektoratu - w ostatnim miesiącu zwolennicy prezydenta wykazują co do tego większą ufność. O zwycięstwie swego kandydata mocno są przekonani również zwolennicy Jacka Kuronia. Niespełna połowa jego wyborców sądzi, że wygra on wybory. Z pięciorga najbardziej liczących się pretendentów elektorat stosunkowo najmniej ufny w zwycięstwo mają Hanna Gronkiewicz-Waltz i Tadeusz Zieliński. Prawie tyle samo przyszłych wyborców prezesa NBP skłonnych jest wierzyć w jej sukces, co zakłada, że wybory wygra Aleksander Kwaśniewski. W przypadku jej kandydatury takie przekonanie elektoratu może okazać się korzystne i mobilizować jej wyborców do uczestnictwa w wyborach. Jeszcze silniejsza wizja zwycięstwa Aleksandra Kwaśniewskiego wśród wyborców Tadeusza Zielińskiego może natomiast niepomyślnie rokować dla rzecznika

praw obywatelskich. Równie częstym bowiem motywem zachowania wyborców, jak opisywane już głosowanie przeciw jakiejś kandydaturze i niedopuszczenie do zwycięstwa nie chcianego kandydata, jest skłonność do "przyłączania się do zwycięzcy". Przy czym przypomnijmy - znacząca część dzisiejszych zwolenników Tadeusza Zielińskiego zdradza sympatię do lidera SLD i widzi w nim alternatywnego kandydata.

★

★ ★

Mimo że liderem rankingu prezydenckiego nadal jest Aleksander Kwaśniewski, to jednak trzeba zaznaczyć, że w ostatnim okresie dystans dzielący go od kolejnych na liście kandydatów - Lecha Wałęsy i Hanny Gronkiewicz-Waltz nieco się zmniejsza. Połączenie się zwolenników obecnego prezydenta oraz sympatyków prezesa NBP dałoby wspólnie wyłonionemu kandydatowi potencjalnie większe poparcie niż to, które od wielu miesięcy uzyskuje Aleksander Kwaśniewski. Oczywiście tego typu przewidywania (mimo bliskości politycznej obu kandydatur) mają czysto spekulacyjny charakter, głosy wyborców bowiem rzadko łączą się w sposób czysto mechaniczny; a utrzymująca się skala antypatii politycznej do Lecha Wałęsy (największy odsetek odrzuceń) pozwala wątpić, czy wyłonienie jednego kandydata przyniosłoby jakieś zdecydowane rozstrzygnięcie. Niemniej ewolucja deklaracji wyborczych zwolenników prawicy pozwala dostrzec pewną chęć zdyscyplinowanego głosowania na jednego wytypowanego kandydata, która wciąż stanowi potencjał nie wyzyskany przez ugrupowania prawicy znajdujące się w stanie ciągłej, polityczno-ambicjonalnej, "fermentacji".

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1 . Gdy pytamy ludzi o to, czy zamierzają wziąć udział w wyborach prezydenckich, sporo odpowiada, że nie pójdzie głosować. A czy Pan(i) pójdzie czy też, jak wiele innych osób, nie weźmie udziału w wyborach? 1 - Na pewno wezmę udział w wyborach; 2 - Jeszcze nie wiem, waham się; 3 - Raczej nie wezmę udziału w wyborach

	(%)			Liczba osób
	1	2	3	
Ogółem	71	16	13	1115
Płeć				
Mężczyźni	76	13	11	527
Kobiety	67	19	15	588
Wiek				
do 24 lat	62	26	12	140
25-34	66	16	18	201
35-44	74	16	11	260
45-54	73	14	13	177
55-64	76	13	11	160
65 lat i więcej	72	13	15	177
Miejsce zamieszkania				
Wieś	70	18	12	424
Miasto do 20 tys.	72	13	15	136
od 21 do 100 tys.	69	19	12	208
101-500 tys.	71	17	12	188
501 tys. i więcej mieszk.	73	10	17	159
Region				
Północny	77	12	11	132
Zachodni	67	18	15	124
Środkowozachodni	73	17	9	172
Środkowy	70	17	13	219
Wschodni	65	15	20	118
Południowo-wschodni	71	19	10	172
Południowo-zachodni	71	14	15	178
Wykształcenie				
Podstawowe	66	16	17	381
Zasadnicze zawodowe	64	18	18	289
Średnie	75	17	8	346
Wyższe	93	7	0	98
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	79	16	6	66
Prac.umysł.niż.szczebła	85	11	4	97
Pracownicy fiz.- umysł.	59	18	23	49
Robotnicy wykwalifikowani	70	15	15	126
Robotnicy niewykwalifik.	66	19	15	56
Rolnicy	66	24	10	83
Prywatni przedsiębiorcy	75	14	11	56
Bierni zawodowo				
Renciści	69	16	16	158
Emeryci	78	10	12	202
Uczniowie i studenci	81	16	3	36
Bezrobotni	56	26	18	101
Gospodynie domowe i inni	60	19	22	82
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	78	11	10	123
Sektor państwowy	75	15	10	115
Sektor prywatny	71	16	12	212
Spółdzielczość	59	21	20	20
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 125 zł	64	20	17	249
125 - 199	60	23	17	159
200 - 274	68	19	13	289
275 - 324	74	14	12	134
325 i powyżej	87	6	7	239
Ocena własnych war. mater.				
Złe	64	20	17	388
Średnie	73	16	11	510
Dobre	80	9	11	214
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	85	10	5	88
Raz w tygodniu	72	17	11	638
Kilka razy w roku	65	17	18	271
W ogóle nie uczestniczy	71	11	18	113
Poglądy polityczne				
Lewica	77	15	7	180
Centrum	67	16	17	371
Prawica	85	9	6	300
Trudno powiedzieć	56	26	18	262

Tabela 2. Na kogo z tej listy najchętniej oddał(a)by Pan(i) głos w wyborach prezydenckich? Proszę wskazać jedną osobę. 1 - Hanna GRONKIEWICZ-WALTZ; 2 - Jacek KURON; 3 - Aleksander KWASNIEWSKI; 4 - Leszek MOCZULSKI; 5 - Andrzej OLECHOWSKI; 6 - Jan OLSZEWSKI; 7 - Waldemar PAWLAK; 8 - Jan PIETRZAK

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	12	10	23	2	5	2	3	2
Płeć								
Mężczyźni	6	11	26	4	5	3	3	2
Kobiety	18	10	21	1	5	2	3	2
Wiek								
do 24 lat	21	15	21	0	8	3	3	4
25-34	10	12	29	2	7	3	1	1
35-44	12	12	25	4	5	2	4	3
45-54	13	9	17	4	4	3	1	4
55-64	10	5	23	1	5	3	7	0
65 lat i więcej	7	8	24	1	3	2	2	0
Miejsce zamieszkania								
Wieś	11	10	23	3	4	3	6	1
Miasto do 20 tys.	16	6	28	2	4	0	3	3
od 21 do 100 tys.	13	12	26	3	4	3	2	1
101-500 tys.	11	12	21	1	7	1	0	3
501 tys.i więcej mieszk.	10	11	21	1	9	3	0	3
Region								
Północny	16	15	24	0	9	1	1	2
Zachodni	9	7	32	1	6	6	1	1
Środkowozachodni	6	13	36	1	2	3	2	2
Środkowy	8	13	19	3	10	4	2	3
Wschodni	14	5	24	2	2	2	4	0
Południowo-wschodni	11	10	17	3	3	1	6	0
Południowo-zachodni	20	7	15	5	4	0	3	4
Wykształcenie								
Podstawowe	10	10	22	4	2	1	6	1
Zasadnicze zawodowe	14	14	19	2	6	4	2	5
Średnie	13	9	27	1	8	3	2	1
Wyższe	9	8	25	1	6	1	0	1
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	12	14	14	0	2	2	0	1
Prac.umysł.niż.szczebla	11	16	28	1	8	5	0	1
Pracownicy fiz.- umysł.	13	17	32	0	9	0	0	0
Robotnicy wykwalifikowani	13	8	22	7	7	2	3	6
Robotnicy niewykwalifik.	13	8	20	2	5	2	5	8
Rolnicy	6	6	16	4	3	5	10	0
Prywatni przedsiębiorcy	21	2	23	0	15	4	0	0
Bierni zawodowo								
Renciści	8	12	21	2	2	0	5	1
Emeryci	11	5	26	1	4	2	2	0
Uczniowie i studenci	19	2	45	0	0	0	6	3
Bezrobotni	13	27	17	3	10	1	0	2
Gospodynie domowe i inni	14	10	24	4	4	8	5	6
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	11	19	22	2	3	0	0	1
Sektor państwowy	14	5	23	5	7	4	1	4
Sektor prywatny	14	10	23	2	10	3	2	3
Spółdzielczość	12	0	24	13	14	11	7	0
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 125 zł	10	19	15	3	2	1	4	3
125 - 199	14	8	27	1	8	1	1	5
200 - 274	14	9	21	5	5	4	6	1
275 - 324	14	5	25	1	2	1	2	5
325 i powyżej	9	8	32	1	10	3	0	0
Ocena własnych war. mater.								
Złe	9	16	20	3	1	2	3	4
Średnie	14	8	23	3	6	3	3	1
Dobre	11	7	29	0	11	2	2	1
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	19	6	10	3	2	5	3	0
Raz w tygodniu	13	10	20	3	5	3	3	2
Kilka razy w roku	10	12	28	1	7	1	3	2
W ogóle nie uczestniczy	1	14	46	1	7	0	0	3
Poglądy polityczne								
Lewica	5	9	60	0	4	0	2	0
Centrum	14	11	21	3	5	2	4	4
Prawica	16	9	8	2	8	4	1	1
Trudno powiedzieć	8	12	19	4	3	3	5	3

Tabela 2 cd. 9 - Adam STRZEMBOSZ; 10 - Lech WAŁĘSA; 11 - Tadeusz ZIELIŃSKI; 12 - Józef ZYCH (%)

	9	10	11	12	Ktoś inny	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	3	14	11	4	1	7	789
Płeć							
Mężczyźni	4	15	13	4	1	4	398
Kobiety	2	12	10	4	1	9	391
Wiek							
do 24 lat	2	12	4	0	0	7	87
25-34	3	13	7	1	2	10	133
35-44	2	9	12	4	2	5	192
45-54	1	15	14	5	1	8	129
55-64	4	17	16	2	0	6	121
65 lat i więcej	5	19	11	11	0	7	128
Miejsce zamieszkania							
Wieś	2	12	10	4	0	11	298
Miasto do 20 tys.	0	22	7	3	0	7	97
od 21 do 100 tys.	1	14	12	6	1	3	144
101-500 tys.	5	14	12	4	2	6	134
501 tys. i więcej mieszk.	6	11	17	1	4	3	117
Region							
Północny	5	11	7	5	1	2	101
Zachodni	3	14	11	2	2	5	83
Środkowozachodni	2	8	10	7	0	10	126
Środkowy	1	15	12	2	2	6	154
Wschodni	3	16	17	3	0	8	77
Południowo-wschodni	3	19	12	5	0	10	121
Południowo-zachodni	4	16	11	3	2	6	127
Wykształcenie							
Podstawowe	2	17	8	5	0	11	253
Zasadnicze zawodowe	0	14	10	3	0	6	185
Średnie	4	13	11	4	1	3	260
Wyższe	7	6	20	1	6	9	91
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	8	6	16	0	8	16	52
Prac.umysł.niż.szczebla	1	7	13	4	3	3	82
Pracownicy fiz.- umysł.	0	14	8	0	0	7	29
Robotnicy wykwalifikowani	3	11	9	3	0	7	89
Robotnicy niewykwalifik.	0	9	14	3	0	11	37
Rolnicy	1	18	8	12	0	11	55
Prywatni przedsiębiorcy	7	8	14	0	3	1	42
Bierni zawodowo							
Renciści	0	21	12	8	0	6	108
Emeryci	6	19	12	5	0	6	158
Uczniowie i studenci	0	20	0	0	0	4	29
Bezrobotni	2	6	14	0	0	5	57
Gospodynie domowe i inni	1	16	6	0	0	2	49
Pracujący poza rolnictwem							
Sfera budżetowa	3	7	15	2	4	11	96
Sektor państwowy	2	10	13	5	1	7	86
Sektor prywatny	4	13	9	2	1	5	151
Spółdzielczość	0	0	7	0	0	12	12
Dochody na jedną osobę							
Poniżej 125 zł	2	16	10	3	0	12	159
125 - 199	2	9	8	9	0	8	95
200 - 274	1	19	6	2	1	6	197
275 - 324	2	18	16	2	0	7	99
325 i powyżej	3	9	17	5	3	2	208
Ocena własnych war. mater.							
Złe	1	15	13	3	1	9	246
Średnie	2	15	10	5	1	7	372
Dobre	6	11	11	4	1	4	170
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	1	26	4	5	0	16	74
Raz w tygodniu	4	16	10	5	1	7	458
Kilka razy w roku	1	8	15	2	3	6	177
W ogóle nie uczestniczy	2	1	19	2	0	3	80
Poglądy polityczne							
Lewica	1	1	13	1	0	2	139
Centrum	1	10	13	5	1	8	248
Prawica	7	25	8	4	2	4	256
Trudno powiedzieć	0	13	12	4	0	15	146